

پژوهشکده محیط زیست
دانشگاه علوم پزشکی تهران

گزارش نهایی طرح با عنوان:

عنوان: بررسی اثرات تغییر اقلیم (خشکسالی، سیل، طوفان های گرد و غبار و امواج گرمایی) بر طغیان

بیماری ها: یک مرور سیستماتیک

کد طرح:

نام مجری طرح: دکتر عباس استاد تقی زاده

اسامی همکاران طرح: مهدیه محمدزاده مشکانی، الهام کیقبادی، آذر عرب خزائی

تاریخ شروع طرح: ۱۴۰۳/۱۱/۰۱

تاریخ پایان طرح: ۱۴۰۴/۰۸/۰۱

مرکز تحقیقاتی مرتبط: مرکز تحقیقات تغییر اقلیم و سلامت

چکیده فارسی

مقدمه:

تغییر اقلیم یکی مهمترین معضلات قرن بیست و یکم محسوب می شود و افزایش روزافزون میزان انتشار CO₂ در جهان، نگرانی جامعه ی جهانی را از روند رو به رشد این پدیده به همراه دارد. پژوهش حاضر با هدف بررسی ارتباط بین وقوع پدیده های خشکسالی، سیل، امواج گرمایی و طوفان های گرد و غبار بر شیوع انواع بیماری ها انجام شد.

روش کار:

مطالعه حاضر از طریق انجام سرچ سیستماتیک در سه پایگاه اطلاعاتی (PubMed, Scopus and Web Of Science) بدون محدودیت در تاریخ (و در 9 اکتبر 2024 بود. زبان تحقیق در پایگاههای فوق انگلیسی بود. فیلتر دیگری در جستجو استفاده نشد. پس از بازیابی مقالات و ورود آنها به نرمافزار End Note ، چکیده و عناوین مقالات، بر اساس معیارهای ورود و خروج، توسط محققین مورد بررسی گرفت و مقالات غیر مرتبط از لیست مطالعات خارج شدند. علاوه بر این، از ورود مطالعات مروری، Book chapters، مطالعات حیوانی و آزمایشگاهی و مطالعات مرتبط با شیوع آفات و بیماری های گیاهی جلوگیری به عمل آمد. این مطالعه، مطابق با پروتکل PRISMA انجام شد.

یافته‌ها:

بطور کلی، 14,436 مطالعه از طریق سرچ سیستماتیک در پایگاه های اطلاعاتی به دست آمد که پس از بررسی دقیق آن ها، 73 مقاله واجد شرایط وارد مروری حاضر شد. تحلیل روند انتشار مقالات در حوزه تأثیر مخاطرات اقلیمی بر سلامت طی بازه زمانی 2000 تا 2024 نشاندهنده تحول چشمگیر در توجه علمی به این موضوع است. مطالعات مربوط به بیماریهای منتقله از طریق آب و غذا با 29 مطالعه (40٪) بیشترین سهم را در پژوهشهای حوزه تغییرات اقلیمی و سلامت به خود اختصاص دادهاند. این موضوع نشاندهنده حساسیت بالای این گروه از بیماریها به نوسانات اقلیمی است. لپتوسپیروز با 7 مطالعه در رتبه اول و وبا با 6 مطالعه در رتبه دوم پرتکرارترین بیماری در این دسته قرار گرفت. علاوه بر این، تب دره ریفت (Rift Valley Fever) با 5 مطالعه و تب دنگی، مالاریا و ویروس نیل غربی نیز هر کدام با 4 مطالعه بیشترین فراوانی را در بین بیماری های منتقله از طریق ناقلین دارند. همچنین مشخص شد که تغییر اقلیم نقش موثری بر طغیان بیماری های قارچی مانند کوکسیدیومیوکوز (تب دره)، عفونتهای قارچی مهاجم و آسپرژیلوس ها و بیماری های باکتریایی از جمله سیاهزخم، ملونیدوز، کلسترییدیوم دیفیسیل و طاعون داشت.

نتیجه گیری:

نتایج حاصل از این بررسی نظاممند به وضوح نشان میدهد که تغییرات اقلیمی تأثیرات عمیق و گستردهای بر اپیدمیولوژی بیماریهای عفونی داشته است. علیرغم پیشرفتهای قابل توجه، شکافهای مهمی در دانش موجود مشاهده میشود که از جمله میتوان به کمبود مطالعات طولیمدت، فقدان پژوهشهای مداخلهای و محدودیت در پوشش جغرافیایی اشاره کرد. یافتههای این بررسی نشان میدهد که رویکرد فعلی در مواجهه با تأثیرات تغییرات اقلیمی بر سلامت نیازمند تحول اساسی بوده و تغییر از رویکرد واکنشی به پیشگیرانه، ادغام ملاحظات بهداشتی در برنامه ریزیهای اقلیمی و توجه ویژه به جمعیت های آسیبپذیر باید در اولویت قرار گیرد.

کلمات کلیدی

طغیان بیماری، سیل، خشکسالی، موج گرما، طوفان گرد و غبار